

BOSNA I HERCEGOVINA: DOPUNSKO PISMO NAMJERE

Sarajevo i Banja Luka, Bosna i Hercegovina
13. oktobar/listopad 2010.

G. Dominique Strauss-Kahn
Generalni direktor
Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431

Poštovani gospodine Strauss-Kahn,

Nakon našeg pisma od 17. septembra/rujna 2010. godine gdje smo ponovili našu opredjeljenost ekonomskom programu koji je podržan Stand-by aranžmanom sa Fondom, ovim putem tražimo izuzimanje za primjenu kriterija izvršenja postavljenog za kraj septembra/rujna 2010. godine koji se odnosi na neto kredite bankarskog sektora prema vladi a podliježe kontroli u svjetlu predstojećeg sastanka Odbora 15. oktobra/listopada kada će se razmatrati drugi i treći pregled po Stand-by aranžmanu. Iako nemamo potpune podatke na osnovu kojih bi ocijenili provođenje ovog kriterija izvršenja, uvjereni smo da je isti ispoštovan. Kontinuirani kvantitativni kriteriji izvršenja u pogledu neizmirenih obaveza po osnovu servisiranja vanjskog duga, kratkoročnog nekoncesionog vanjskog duga, i garancija i preuzimanja dugova javnih preduzeća prema bankama su ispoštovani. Iznos za koji je probijen kriterij izvršenja o domaćim neizmirenim dospjelim obavezama po osnovu rashoda (u prvom kvartalu 2010.)—a za koji smo tražili izuzimanje zbog nepoštivanja u našem pismo od 17. septembra/rujna 2010. godine—ostaje nepromijenjen (tabela 1).

/s/

Dragan Vrankić
Ministar finansija
i trezora Bosne
i Hercegovine

/s/

Vjekoslav Bevanda
Ministar finansija
Federacije Bosne
i Hercegovine

/s/

Aleksandar Džombić
Ministar finansija
Republike Srpske

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Kriteriji izvršenja prema Stand-By Aranzmanu 2009-12, 2010
(u milionima KM)

	Kumulativni tok od 31.12.2009. godine									
	2010. godina									
	Mart			Juni			Septembar			Decembar
	Program	Korigovani Program ²	Ostvarenje	Program	Korigovani Program ²	Ostvarenje	Program	Korigovani Program ²	Ostvarenje	Program
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ^{1,2}										
generalnu vladu	333	292	104	580	604	175	751	N/A	N/A	631
od cega:										
Institucije BiH	20	20	3	-11	-11	-71	112	N/A	N/A	121
Vladu RS	251	237	127	429	480	243	499	N/A	N/A	521
Vladu Federacije BiH	61	34	-23	164	137	19	159	N/A	N/A	-8
Gornja granica za rast ukupnog iznosa garancija od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS za preuzimanje dugovanja privatnih i javnih preduzeca prema domacim bankama plus iznos duga preduzeca prema domacim bankama koje su preuzele ove vlade ³	0		0	0		0	100		0	100
Gornja granica za akumulirani iznos neizmirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS i CBBH ³	0		0	0		0	0		0	0
Gornja granica za ugovaranje novog kratkoročnog nekoncesionog vanjskog duga od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS i CBBH ³	0		0	0		0	0		0	0
Gornja granica za akumulirani iznos unutrašnjih neizmirenih obaveza ³ :										
Institucije BiH	0		0	0		0	0		0	0
Vlade Republike Srpske	0		15	0		-1	0		-1	0
Vlade Federacije BiH	0		-6	0		-17	0		-30	0

¹ Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani navise (nanize) za puni iznos manjka (viska) u planiranim doznakama kredita za budžetsku podršku i grantova; također, oni će biti korigovani navise (nanize) za iznos za koji je promjena u razlici između obracunske i gotovinske osnove aritmetički niza (visa) u odnosu na ciljeve u fiskalnom programu. Korekcija navise je limitirana na 10 procenata apsolutne vrijednosti odnosne promjene u cilju za razliku između obracunske i gotovinske osnove (vidi TMR, definicije i izvještavanje u okviru ekonomskog programa 2009-12).

³ Kontinuirano.

PRILOG I. BOSNA I HERCEGOVINA: PISMO NAMJERE

Sarajevo i Banja Luka, Bosna i Hercegovina
17. septembar/rujan 2010. godine

Gospodin Dominique Strauss-Kahn
Izvršni direktor
Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431

Poštovani gospodine Strauss-Kahn,

1. Bez obzira na vanjsko okruženje koje predstavlja izazov, jačanje naših politika i znatna finansijska podrška koju je MMF obezbijedio od odobravanja Stand-by aranžmana (SBA) u julu/srpnju 2009. godine pomogli su da se privreda Bosne i Hercegovine (BiH) stabilizira i da se postave temelji za održiv rast u toku srednjoročnog perioda. Osjetljivost u makrofinansijskoj oblasti je smanjena, pošto se povjerenje javnosti u banke povratilo nakon manjeg oticanja depozita u toku 2008. godine, opadanje rezervi strane valute u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine (CBBH) je zaustavljeno, a strane banke su zadržale ukupni stepen svoje izloženosti u našoj zemlji.
2. Implementacija programa koji podržava MMF bila je u skladu s obavezama koje smo preuzeli (tabele 1 i 2):
 - *Kvantitativni kriterijumi uspješnosti.* Svi ciljni iznosi za kraj maja/svibnja i kraj juna/lipnja 2010. godine su ispunjeni, osim onog koji se odnosi na akumuliranje domaćih zaostalih obveza.
 - *Strukturalne odrednice.* Ispunili smo strukturalnu odrednicu koja se odnosi na objavljivanje kvartalnih konsolidiranih podataka za konsolidirane vlade na internetskoj prezentaciji državne vlade za kraj marta/ožujka i kraj juna/lipnja 2010. godine. U Federaciji, implementacija strukturalnih odrednica za kraj marta/ožujka 2010. godine je kasnila u odnosu na raspored, ali institucije su sada napredovale u odnosu na reformski raspored programa. Konkretno, Parlament je u julu/srpnju usvojio zakon o platama u javnom sektoru, vlada je u junu/lipnju odobrila strategiju penzijske reforme, a revizije kvalificiranosti korisnika za primaocce davanja vezanih za rat počele su početkom jula/srpnja. Sada se predviđa da će reforma privilegiranih penzija i najnovija runda revizije kvalificiranosti primalaca civilnih invalidskih davanja biti sprovedene u toku 2011. godine. U Republici Srpskoj (RS), sve odrednice za kraj marta/ožujka 2010. godine – vezane za revizije kvalificiranosti korisnika, reformu privilegiranih penzija, te penzijsku reformu - ispunjene su; a

odrednica za kraj juna/lipnja 2010. godine vezana za objavljivanje rezultata revizija kvalificiranosti korisnika ispunjena je sa zakašnjenjem od nekoliko dana.

3. Ukupno izvršenje budžeta u institucijama BiH (državni nivo), Federacije i RS, bilo je u skladu sa programom. U isto vrijeme, u Federaciji postoje zabrinjavajući znaci da reforme programa gotovinskih transfera zasnovanih na pravima ne dovode do očekivanih ušteda. U RS, finansije sistema penzijskog i zdravstvenog osiguranja i dalje su pod pritiskom. Kao odgovor na to, entitetske vlade su identificirale dodatne izvore prihoda i mjere za ograničavanje rashoda, koje su detaljnije predstavljene u ovom Pismu.

4. Što se tiče tog stepena uspješnosti i naše trajne posvećenosti programu, zatražili bismo da se završe drugi i treći pregled u okviru Stand-by aranžmana. Na osnovu korektivnih mjera koje su sprovedene, zatražili bismo oslobađanje za nepoštivanje kriterijuma uspješnosti koji se odnosi na neakumuliranje domaćih neizmirenih obaveza. U RS, nulta gornja granica za akumulaciju domaćih neizmirenih obaveza je probijena u toku prvog kvartala 2010. godine, uglavnom zbog teškoća sa likvidnošću u Fondu zdravstvenog osiguranja, ali od tog perioda neisplaćene zaostale obaveze su eliminirane. U toku 2011. godine ćemo riješiti to pitanje u kontekstu planirane reforme sistema zdravstvenog osiguranja. U Federaciji, prikupljanje detaljnih informacija o neizmirenim obavezama na nižim nivoima vlasti pokazalo se veoma teško izvodljivim u okviru roka koji je određen za izvještavanje, zbog ograničenja kapaciteta, decentralizirane strukture vlade, te nedostatka ovlaštenja za provedbu regulativa na strani centralne vlade. Konačne informacije koje su dostupne pokazuju smanjenje postojećeg stanja domaćih neizmirenih obaveza za centralnu vladu i kantone u toku perioda od januara/siječnja do juna/lipnja 2010. godine, a preliminarne informacije ukazuju na to da nulta gornja granica za akumulaciju neizmirenih obaveza nije probijena na nivou opština i kantonalnih vanbudžetskih fondova. Da bismo se suočili sa tim poteškoćama, pripremili smo formular koji će biti uveden za izvještavanje o neizmirenim obavezama na svim nivoima i povećat ćemo broj osoblja u jedinici Ministarstva finansija koja je odgovorna za prikupljanje fiskalnih informacija od nižih nivoa vlasti, kako bismo bili u mogućnosti da ispunimo rok za izvještavanje u okviru budućih pregleda programa.

5. Politike koje su predstavljene u okviru ovog Pisma i naših prethodnih pisama (od 16. juna/lipnja 2009. godine i 5. marta/ožujka 2010. godine) adekvatne su za postizanje ciljeva našeg ekonomskog programa i dalje smo spremni da preduzmemo dodatne mjere u skladu sa onim što bude prikladno za osiguravanje postizanja tih ciljeva. Konsultiraćemo se sa MMF-om prije modifikacije mjera koje su sadržane u ovom pismu ili usvajanja novih mjera koje bi predstavljale odstupanje od ciljeva ovog programa, a MMF-u ćemo obezbijediti sve neophodne informacije za praćenje programa.

A. Makroekonomski okvir

6. U vezi sa našim makroekonomskim okvirom zadržane su oprezne pretpostavke. I dalje vjerujemo u postepeno vraćanje na pozitivne stope rasta, pri čemu bi se realna stopa

rasta BDP-a povećala na 0,5 procenata u 2010. godini, a na 3 procenta u 2011. godini, čemu bi pomogao i oporavak u Euro oblasti. Očekuje se da će se inflacija ove godine popeti na 2½ procenta. Slaba domaća potražnja u toku 2010. godine će deficit na tekućem računu zadržati na nivou koji je znatno ispod nivoa iz perioda prije krize. Očekujemo da će situacija vezana za vanjsko finansiranje da i dalje bude povoljna. Od stranih matičnih banaka se očekuje da u opštim okvirima zadrže svoju ukupnu stopu izloženosti u BiH, uzimajući u obzir direktno pozajmljivanje rezidenata iz matičnih banaka. Trebalo bi da drugi privatni tokovi, zajedno sa finansiranjem iz MMF-a, Svjetske banke, te EU, budu dovoljni za ispunjavanje svih potreba za vanjskim finansiranjem u toku 2010. godine.

B. Fiskalna politika

7. Kao podrška našoj posvećenosti valutnom odboru, daljnja fiskalna konsolidacija i strukturalne fiskalne reforme i dalje će biti kameni temeljci našeg kreiranja politika. Kada smo se našli pod udarom krize, naša fiskalna pozicija je bila ugrožena. Ispate u okviru Stand-by aranžmana i alokacije SDR su nam omogućile da održimo kontinuitet naših javnih usluga i dale su nam vremena da detaljno razradimo ambiciozne fiskalne reforme usmjerene na postavljanje javnih finansija na put održivosti. Naši napori na usklađivanju fokusirani su na kontroliranje tekuće potrošnje, uz istovremenu zaštitu transfera za ugrožene grupe stanovništva i potrošnje na izuzetno potrebnu infrastrukturu. Konkretno, plate u javnom sektoru, koje su veoma brzo rastle u toku posljednjih nekoliko godina, drže se pod kontrolom, dok se sistem socijalnih transfera podvrgava reformi sa ciljem unapređivanja njegove efikasnosti kroz bolje usmjeravanje davanja.

8. Ukupni cilj programa vezan za nivo konsolidiranog fiskalnog deficita od 4½ procenata BDP-a za 2010. godinu i dalje je prikladan. Iako je stepen uspješnosti u toku prve polovine godine u skladu sa onim što program predviđa, biće neophodni daljnji napori da se i ostane u okviru ciljnih iznosa programa.

9. Državni nivo je od početka programa sprovodio opreznu politiku. 2009. godine smo postigli ukupno smanjenje potrošnje od 100 miliona KM u usporedbi sa budžetom, a evidentirali smo i 12 miliona KM viškova. Ove godine smo implementirali restriktivne mjere, i cilj nam je deficit od 173 miliona KM, što će biti finansirano iz viškova iz ranijih godina, prihoda od sukcesije, te finansiranja iz zajma EU za budžetsku podršku.

10. Federacija se oduprijela pritiscima na strani potrošnje. Koristeći prihode koji su bili bolji od onih predviđenih budžetom, evidentirala je konsolidirani deficit od 97 miliona KM, u usporedbi sa ciljem u okviru programa koji iznosi 293 miliona KM za prvu polovinu godine. Međutim, zbog kašnjenja u implementaciji reformi davanja, bez dodatnih napora pritisci na strani potrošnje i dalje će da ugrožavaju održivost naših finansija. Prema tome, riješeni smo da se obračunamo sa tim pritiscima snažnim i konkretnim mjerama, koje su inkorporirane u rebalans budžeta za 2010. godinu (usvajanje rebalansa na Parlamentu predstavlja preduslov i on je ispunjen 14. septembra/rujna). Konkretno:

- *Plate.* Parlament Federacije je usvojio Zakon o platama u julu/srpnju (strukturalna odrednica za kraj marta/ožujka) usmjeren na harmonizaciju i povećavanje stepena transparentnosti politika naknada na različitim nivoima vlasti. Taj zakon, zajedno sa ograničenjem za zapošljavanje za preostali dio godine, će osigurati da platni fond centralne vlade Federacije neće premašiti budžetsku alokaciju za 2010. godinu; u stvari, očekujemo da će dovesti do ušteta od barem 3 miliona KM.
- *Ratne invalidnine.* Nakon određenih odlaganja, počeli smo sa revizijama kvalificiranosti korisnika (kontinualna strukturalna odrednica). U toku perioda od jula/srpnja do avgusta/kolovoza 2010. godine revidirali smo status 2.185 korisnika i 469 slučajeva prosljedili na daljnju verifikaciju dokumentacije u vojnim evidencijama. Bez odlaganja ćemo prekinuti isplate u slučajevima potvrđenog nedostatka adekvatne dokumentacije. Zbog kašnjenja u pokretanju procesa revizije i njegove kompleksnosti, očekujemo da će uštede početi da se materijaliziraju tek krajem ove godine, ali uštede stvorene u okviru tekućih procedura neće biti dovoljne da nam omoguće da ostanemo u okvirima budžetske alokacije za davanja za ratni invaliditet. Mi ćemo unaprijediti proces revizije tako što ćemo dati prioritet određenim grupama korisnika (tj. onima koji su postali kvalificirani tako što su dokazali svoj status i članstvo u oružanim snagama kroz administrativne procedure, korisnicima koji su koristili svoja prava bez obezbjeđivanja certifikata o platnim listama iz oružanih snaga, najnovijim korisnicima, te onima koji imaju prava na osnovu mentalnog oboljenja). Također ćemo izvršiti izmjene Pravilnika o uspostavljanju i radu timova za reviziju tako da dozvolimo mogućnost uspostavljanja do 20 timova za reviziju (umjesto sadašnjih 15). Vlada će izdati odluku o uključivanju spomenutih promjena u proces revizije do 10. septembra/rujna 2010. godine (preduslov), a Federalno ministarstvo boračkih pitanja će izdati izmijenjene pravilnike do kraja septembra/rujna 2010. godine. Uz to, u oktobru/listopadu 2010. godine vlada FBH će ocijeniti implementaciju budžeta i, ako bude potrebno, primijeniti neophodni koeficijent za racionalizaciju u toku posljednjeg kvartala 2010. godine za sve budžetske korisnike. Na kraju, na internetskoj prezentaciji vlade objavićemo detaljne rezultate revizija kvalificiranosti koje su sprovedene do avgusta i nastavićemo da te rezultate objavljujemo na kvartalnoj osnovi.
- *Nosioci priznanja.* Uveli smo imovinski cenzus za nosioce ratnih odličja koji je stupio na snagu 1. maja/svibnja 2010. godine. Isplate davanja su obustavljene u iščekivanju ishoda revizija kvalificiranosti i imovinskog cenzusa. Izbacili smo sa liste korisnika 196 pojedinaca koji se nisu ponovo prijavili za davanja sa 1. majem/svibnjem 2010. godine, a nakon imovinskog cenzusa također ćemo sa liste korisnika do kraja 2010. godine izbaciti 20 procenata korisnika sa najvišim dohotkom. Sve te mjere će rezultirati uštedama od barem 1 milion KM u odnosu na budžetsku alokaciju za 2010. godinu.

- *Demobilizirani borci.* Opoziv Zakona o demobiliziranim borcima koji je stupio na snagu 1. maja/svibnja 2010. godine rezultirao je obustavljanjem svih gotovinskih transfera za demobilizirane borce. Realizirane uštede od 4,1 miliona KM u odnosu na budžetsku alokaciju za tu stavku potrošnje iskorištene su za izmirivanje zaostalih obaveza za davanja u slučaju nezaposlenosti za demobilizirane borce koje su akumulirane u toku 2009. godine. U budućnosti socijalne potrebe demobiliziranih boraca će se rješavati u okviru postojećih programa mreže socijalne sigurnosti.
- *Privilegirane penzije.* Provest ćemo detaljnu reformu sistema privilegiranih penzija u kontekstu implementacije reforme perzijskog sistema u toku 2011. godine. U međuvremenu neće biti uvedena nikakva nova ili privilegirana prava za penzioniranje (kontinualna strukturalna odrednica). Pooštrit ćemo kriterijume za kvalificiranost i ubrzati reviziju korisnika, te na kvartalnoj osnovi objavljujati rezultate. Niko neće imati pravo na penzioniranje i korištenje privilegiranih ili posebnih odredbi za penzioniranje bez provedene revizije. Davanja će bez odlaganja biti obustavljena u svim slučajevima prevara. Da bismo kontrolirali ukupne fiskalne troškove i unaprijedili ravnopravnost javnog penzijskog sistema, za cilj ćemo imati usklađivanje prosječnog nivoa privilegiranih penzija sa nivoom penzija koje se zarađuju za puni staž plaćanja doprinosa.
- *Reguliranje neizmirenih obaveza.* Riješit ćemo probleme koji proističu iz slabosti u oblastima budžetiranja, fiskalnog izvještavanja i upravljanja gotovinom, koje su dovele do ad hoc tretmana neizmirenih obaveza prema krajnjim korisnicima i obaveza koje se pojavljuju između različitih nivoa vlasti. Već smo uspostavili i objavićemo inventar svih neizmirenih obaveza po nivoima vlasti, sa krajem juna/lipnja 2010. godine, prema korisnicima u sklopu osnovnih programa transfera. Kao naredni korak, regulirat ćemo i iščistiti sve neizmirene obaveze planiranjem finansiranja za te namjene u budžetima FBiH počevši od 2011. godine, između ostalog i kroz dostavljanje Parlamentu nacrta zakona o izmirenju neizmirenih obaveza prema neratnim invalidima sa ciljem potpune isplate u toku naredne dvije godine, te kroz razmatranje različitih opcija za izmirenje duga centralne vlade FBiH prema Fondu penzijskog osiguranja, duga prema demobiliziranim borcima, te drugim korisnicima u okviru osnovnih programa transfera.
- *Kantoni.* Odražavajući velike nivoe očekivanih transfera iz vlade Federacije i nerealne projekcije prihoda, određeni kantoni su odobrili ekspanzionističke budžete i povećali tekuću potrošnju u usporedbi sa 2009. godinom. Podstakli bismo kantone da sprovedu rebalans svojih budžeta u skladu sa ciljevima Zakona o uštedama. Sa tim ciljem, Vlada Federacije će izdati odluku o uslovljavanju transfera za finansiranje deficita kantona rebalansima kantonalnih budžeta, radi smanjivanja tekuće potrošnje (preduslov – ispunjen 8. septembra/rujna).

11. Pristup RS je u toku prve godine bio oprezan i evidentirani konsolidirani deficit vlade na svim nivoima iznosio je 199 miliona KM, što treba porediti sa ciljem u okviru programa, koji je iznosio 303 miliona KM. Vlada je posvećena ulaganju svih potrebnih napora na ograničavanju konsolidiranog deficita vlade na svim nivoima za 2010. godinu na 503 miliona KM u skladu sa programom. Imajući u vidu da su rezultirajući prihodi bili bolji nego što je očekivano, naši napori će biti fokusirani na održavanje potrošnje pod kontrolom.

12. Kao dio priprema za implementaciju naše sveobuhvatne strategije za reformu penzijskog sistema, vlada RS je počela da rješava izazove vezane za likvidnost sa kojima se u toku tekuće godine suočio Fond penzijskog osiguranja, kroz povećavanje transfera i zaduživanje kod poslovnih banaka. Pokrenute su parametarske reforme, a u toku posljednjih nekoliko godina uveden je i treći penzijski stub. Prelazak na drugi stub je ocijenjen suviše skupim i preteškim za kratkoročni period. Koraci koji se predviđaju u budućnosti uključuju sljedeće: daljnje povećavanje djelotvorne starosti za penzioniranje, kako za muškarce, tako i za žene; prelazak na sistem poena sličan njemačkom modelu; te usklađivanje visine penzija u skladu sa švajcarskim modelom (50 posto prema indeksu potrošačkih cijena, a 50 posto prema stopi rasta plata). Sa tim ciljem, vlada RS će, do kraja 2010. godine, usvojiti nacrt Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju i proslijediti ga na usvajanje u Narodnoj skupštini RS u skladu sa usvojenom Strategijom reforme penzijskog sistema (strukturalna odrednica). Revizije kvalificiranosti korisnika boračkih i socijalnih davanja će se nastaviti.

13. Vlada RS će pokrenuti reformu sistema zdravstvenog osiguranja u skladu sa Strategijom primarne zdravstvene zaštite i Strategijom sekundarne i tercijarne zdravstvene zaštite u RS. Ta reforma će uključivati racionalizaciju troškova, uvođenje novog modela plaćanja zdravstvenim ustanovama, te unapređenja u oblasti informacione tehnologije.

14. Poduzeli smo korake na jačanju prihodne strane. Izvršili smo izmjene Zakona o porezu na dohodak u sljedećem smislu: (i) proglasili smo troškove toplog obroka koji priprema poslodavac ili koje poslodavcu dostavlja preduzeće registrirano za ugostiteljske usluge oslobođenim poreza u maksimalnom iznosu od 3,5 KM dnevno po zaposlenom, ili u maksimalnom iznosu od 77 KM mjesečno po zaposlenom; (ii) smanjili smo iznos ličnog dohotka koji je oslobođen od plaćanja poreza sa 3.600 KM na 3.000 KM godišnje; (iii) oporezovali smo kapitalne dobiti iz prodaje imovine koja je korištena za ličnu upotrebu; i (iv) oporezovali smo penzije koje se isplaćuju iz sistema dobrovoljnog penzijskog osiguranja do 1.200 KM. U oblasti poreske administracije, napori vezani za unapređivanje naplate prihoda biće usmjereni na izmjene i dopune zakonskog i regulatornog okvira sa ciljem poboljšavanja kontrole i proširivanja obuhvata poreskih obveznika.

15. Do kraja 2010. godine ćemo usvojiti novi pravilnik o finansijskom izvještavanju za budžetske korisnike Republike, opština, gradova i fondova; i, do kraja septembra/rujna 2010. godine, objavićemo novi pravilnik o kontnom planu za budžetske korisnike Republike, opština, gradova i fondova, čija primjena će početi 1. januara/siječnja 2011. godine.

16. Sve vlade su posvećene održavanju fiskalne discipline u toku srednjoročnog perioda. Prema tome, namjeravamo da u 2011. godini smanjimo deficit konsolidirane vlade na svim nivoima na 3 procenta BDP-a. Napori u fiskalnoj oblasti će i dalje biti usmjereni na stranu potrošnje, a za to će biti korisni efekti reformi koje su izvršene u toku ove godine.

- Fiskalno vijeće (FV) će usvojiti Globalni okvir za fiskalni bilans i politike u BiH, konzistentan sa SBA, radi osiguravanja da će budžetska potrošnja na nivou države u 2011. godini ostati na nivou iz 2010. godine. Taj okvir će obezbijediti osnovu za pripremanje budžeta na državnom i entitetskom nivou za 2011. godinu.
- Sa ciljem unapređivanja transparentnosti rada vlade, budžeti za 2012. godinu na državnom nivou, u Federaciji i u RS će uključivati i investicione projekte finansirane iz vanjskih izvora koji se finansiraju iz vanjskih zajmova i grantova, izuzimajući tehničku podršku, koji prolaze kroz sistem Trezora, kao i kompletno računovodstvo operacija finansiranja.
- Srednjoročno fiskalno planiranje u Federaciji će morati da se bavi značajnim potrebama za kapitalnim investicijama u infrastrukturu. Konsolidacija platnog fonda, transfera i druge tekuće potrošnje biće nastavljena. Restrukturiranje privatizacije preduzeća u državnom vlasništvu će predstavljati jedan od važnijih izvora finansiranja.
- U RS, osnovni izazovi koji su pred nama biće ograničavanje pritiska na socijalnim davanjima koji će proisteći iz nepovoljnih demografskih trendova, prelazak na niže nivoe finansiranja koji su dostupni za kapitalne projekte, te izgradnja ušteda za servisiranje obaveza vezanih za vanjski dug. To će zahtijevati strogu kontrolu nad platnim fondom i drugim tipovima tekuće potrošnje. Vlada RS će usvojiti Razvojnu strategiju (do kraja maja/svibnja 2011. godine) usmjerenu na korekciju nepovoljne ekonomske strukture koja je naslijeđena iz prošlosti i nedovoljnog stepena iskorištavanja komparativnih prednosti privrede i prirodnih resursa. Cilj Strategije je da se osigura konkurentnost privrede, povećan stepen zapošljavanja, povećanje životnog standarda i unapređenje socijalne sigurnosti građana.

17. Prepoznamo koliko je važna uloga Fiskalnog vijeća u koordinaciji fiskalnih politika u cijeloj BiH. Uspostavit ćemo zajedničku metodologiju u skladu sa kojom će državni nivo i entiteti poduzeti sveobuhvatnu analizu potrošnje. Rezultat analize će biti predstavljen FV-u u kontekstu pripremanja Globalnog okvira za period 2012-2014. Nastavit ćemo da radimo na jačanju operativnog okvira Vijeća, između ostalog kroz unapređivanje fiskalne metodologije i višegodišnjeg planiranja za Globalni okvir, pripremanje nacrta prijedloga za kratkoročne i dugoročne makroekonomske projekcije, te implementiranje ranije određenih ciljeva i kriterijuma pri usvajanju i izvršavanju budžeta.

18. Nepovoljna ekonomska situacija bi mogla da ima uticaj na ugrožene grupacije stanovništva. Prema tome, reforme koje se predviđaju u entitetima su od ključne važnosti za osiguravanje da finansijska podrška za domaćinstva bude bolje usmjerena ka najosjetljivijim grupacijama u društvu, a da finansijski integritet javnog penzijskog sistema i sistema osiguranja u slučaju nezaposlenosti ne postane ugrožen.

C. Politike u finansijskom sektoru

19. Bankarski sistem je dobro izdržao neposredne efekte globalne finansijske krize. Međutim, procenat zajmova koji se ne vraćaju na vrijeme se krajem 2009. godine povećao na 5,8 procenata i nastavio je da raste u toku prve polovine 2010. godine, dosežući nivo od 8,7 procenata krajem juna/lipnja; uz to, profitabilnost je u toku istog perioda smanjena. Dvije agencije za bankarstvo pažljivo prate dešavanja na bankarskom sektoru i poduzimaju korake radi osiguravanja da banke i dalje održavaju adekvatan nivo kapitala. Sa tim ciljem, banke su podsticane da zadrže dobit i da ju koriste za jačanje svojih kapitalnih rezervi. Uz to, agencije za bankarstvo će osigurati da banke imaju kapitalne planove koji su usmjereni ka budućnosti i koji pokazuju kako bi se riješilo svako potencijalno pogoršavanje nivoa kapitala. Agencije za bankarstvo i banke će pregledati i, po potrebi, revidirati takve planove na periodičnom nivou, kako bi se uzele u obzir promjene u makroekonomskom okruženju. Agencije za bankarstvo su ojačale svoju suradnju sa vanjskim supervizorima matičnih banaka koje imaju podružnice u BiH, između ostalog kroz njihovo učešće u kolegijumima supervizora, a nadaju se da će uskoro finalizirati bilateralne memorandume o razumijevanju sa bankarskim supervizorima Austrije i Italije.

20. Pratit ćemo rad matičnih banaka u odnosu na njihovo obećanje da će nastaviti da pružaju podršku svojim podružnicama u BiH time što će ih održavati adekvatno kapitaliziranim i time što će zadržati stepen svoje izloženosti u našoj zemlji. Što se tiče Inicijative za koordinaciju banaka, CBBH je zajedno sa agencijama za bankarstvo pripremila stres testove zasnovane na podacima sa kraja 2009. godine i razmatrala je rezultate tih testova na bilateralnoj osnovi sa svakom od banaka koje su učestvovala. Planiramo da ažuriramo stres testove koristeći podatke sa krajem juna/lipnja 2010. godine i da zajedno sa bankama razmotrimo potrebe za dodatnim kapitalom na osnovu ažuriranih rezultata. Nastavit ćemo da pratimo izloženost matičnih banaka u odnosu na BiH, kako direktno preko njihovih podružnica, tako i u odnosu na privredu uopšte, na osnovu podataka koje nam na redovnoj osnovi obezbjeđuju matične banke. Na agregatnom nivou, ukupna izloženost matičnih banaka sa krajem marta/ožujka 2010. godine bila je za 1½ procenata niža u usporedbi sa krajem 2008. godine. Nakon druge runde bilateralnih diskusija sa bankama vezano za adekvatnost njihove kapitalne osnove i dešavanja vezana za izloženost matičnih banaka, planiramo da sazovemo još jedan sastanak sa matičnim bankama da bismo razmotrili i obnovili njihovu posvećenost u odnosu na BiH.

21. Ojačali smo svoj okvir za pripremljenost za krizu i krizni menadžment. Sa tim ciljem smo uspostavili Stalnu komitet za finansijsku stabilnost (SKFS), koji se sastoji od članova

Fiskalnog vijeća, CBBH, dviju agencija za bankarstvo, te Agencije za osiguranje depozita. Memorandum o razumijevanju kojim je uspostavljen zvanični okvir saradnje između različitih strana već je potpisan. Prvi sastanak SKFS održan je u maju/svibnju 2010. godine i planiramo da se ti sastanci održavaju barem jednom svaka tri mjeseca, radi razmatranja i razmjene informacija vezanih za finansijsku stabilnost. Prije sastanaka, CBBH i agencije za bankarstvo će pripremiti kratke izvještaje o uslovima u finansijskom sektoru. Ti izvještaji će predstavljati osnovu za naše diskusije, koje će biti usmjerene na identifikaciju rizika za sistem i odgovarajućih reakcija. Štaviše, CBBH planira da poveća resurse koji su na raspolaganju njenoj Jedinici za finansijsku stabilnost radi jačanja njenih kapaciteta za monitoring i analiziranje dešavanja u finansijskom sektoru, a agencije za bankarstvo će nastaviti da poboljšavaju svoje informacione sisteme tako da podaci iz bankarskog sektora budu spremni za obrađivanje i analiziranje.

D. Pitanja vezana za podatke

22. Nastavili smo da ostvarujemo značajne napretke u poboljšavanju kvaliteta statističkih podataka. To nam je omogućilo da ispunimo strukturalnu odrednicu vezanu za objavljivanje preliminarnih konsolidiranih fiskalnih podataka za vlade na svim nivoima za prvi i drugi kvartal 2010. godine. U isto vrijeme, svjesni smo velikih nedostataka vezanih za kvalitet objavljenih podataka, što je između ostalog izazvano činjenicom da podaci o izvršenju budžeta ne uključuju transakcije vezane za projekte finansirane iz vanjskih izvora, time što računovodstvo po dospijeću još nije u potpunosti uvedeno u sve vladine institucije, te velikim kašnjenjem u izvještavanju sa nižih nivoa vlasti, posebno u Federaciji. Sa ciljem rješavanja tih ozbiljnih problema, radimo uz pomoć tehničke podrške regionalnog savjetnika za tehničku podršku na prelasku na standarde izvještavanja GFS 2001 i na skraćivanju rokova za izvještavanje. Sa tim ciljem, Fiskalno vijeće će uspostaviti radnu grupu koja će, do 31. decembra/prosinca 2010. godine, dati preporuke i predložiti smjernice i vremenski okvir za primjenu međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor i drugih međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, uključujući i harmonizirani formular za fiskalno izvještavanje, na svim nivoima vlasti u BiH (strukturalna odrednica). Postignut ćemo napredak ka unapređivanju prikupljanja podataka i sravnjivanja podataka o isplatama vanjskih grantova i zajmova na nivou donatora, države i entiteta. U toj fazi ćemo unaprijediti statističke podatke o grantovima koji su vezani za projekte i koji su odobreni preko centralnih vlada, a poduzećemo i korake za mjerenje vanjskih grantova izraženih u robi.

E. Programska pitanja

23. Program će i dalje nastaviti da bude praćen kroz kvartalne preglede, preduslove, kvantitativne kriterijume izvršenja i strukturalne odrednice. Revidirani kvantitativni ciljni iznosi za 2010. godinu dati su u tabeli 1, dok su preduslovi i strukturalne odrednice date u tabeli 2. Zatražili bismo da ciljni iznosi za kraj septembra/rujna i kraj decembra/prosinca 2010. godine budu uspostavljeni kao kriterijumi izvršenja. Razumijevanje između institucija vlasti BiH i osoblja MMF-a u vezi sa kvantitativnim kriterijumima izvršenja koje se razmatra

u okviru ovog Pisma dodatno je konkretizirano u priključenom tehničkom memorandumu o razumijevanju. U svjetlu naše rezervne pozicije koja je snažnija nego što je u okviru programa bilo predviđeno, također bismo zatražili izmjenu faza za povlačenja koja su predviđena za drugu godinu aranžmana, kako bismo imali uravnoteženiji raspored isplata (50 procenata kvote po završetku svakog kvartalnog pregleda programa). Kao rezultat toga, iznos povlačenja koja se mogu sprovesti nakon uspješnog završetka ovog pregleda iznosio bi 118,4 miliona SDR (70 posto kvote). Od tog iznosa, planiramo da povučemo 33,82 miliona SDR za podršku entitetskim budžetima; uz to, imajući u vidu našu snažnu rezervnu poziciju, u ovoj fazi nećemo povlačiti preostali iznos i konsultirati ćemo se sa osobljem Fonda ako se pojavi potreba za dodatnim povlačenjem.

24. Resursi MMF-a u sklopu aranžmana biće isplaćeni centralnoj banci, koja ima ulogu fiskalnog agenta za BiH, i biće stavljeni na račun države. Resursi koji su određeni za budžet biće dodijeljeni za dva entitetske budžeta prema uobičajenoj formuli 2/3:1/3.

/p/	/p/	/p/
Nikola Špirić Predsjedavajući Vijeće ministara Bosna i Hercegovina	Mustafa Mujezinović Premijer Federacija Bosne i Hercegovine	Milorad Dodik Premijer Republika Srpska
/p/	/p/	/p/
Dragan Vrankić Ministar financija i trezora Bosne i Hercegovine	Vjekoslav Bevanda Ministar financija Federacije Bosne i Hercegovine	Aleksandar Džombić Ministar finansija Republika Srpska
/p/		
Kemal Kozarić Guverner Centralna banka Bosne i Hercegovine		

Prilog

PRILOG II. TEHNIČKI MEMORANDUM O RAZUMIJEVANJU

BOSNA I HERCEGOVINA

**Tehnički memorandum o razumijevanju o definicijama i izvještavanju u okviru
Ekonomskog programa za period 2009-2012. godine**

17. septembar/rujan 2010. godine

Ovaj memorandum je dodatak Pismu namjere od 17. septembra/rujna 2010. Memorandum predstavlja ažuriranu verziju i zamjenjuje tehnički memorandum o razumijevanju koji je bio dio paketa dokumenata Odbora MMF-a za Prvi pregled u okviru Stand-by aranžmana (Izvještaj za zemlju 10/101). On predstavlja sporazum postignut između vlasti Bosne i Hercegovine i misije MMF-a u pogledu definicija kvantitativnih kriterija izvršenja i ciljeva te strukturalnih odrednica za stand-by aranžman (tabele 1 -2) kao i zahtjeva o izvještavanju o podacima za praćenje programa (tabela 4).

I. DEFINICIJE

U sljedećim definicijama, zaključni test datumi na kraju kvartala se odnose na posljednji radni dan u svakom kvartalu kako za bankovnu tako i za budžetsku statistiku.

**A. Gornja granica za kumulativnu promjenu u neto kreditu bankarskog sistema
generalnoj vladi**

Definicije

- **Generalna vlada** se definiše tako da uključuje vlade Institucija BiH, entiteta Republike Srpske (RS), entiteta Federacije Bosne i Hercegovine (Federacija) i Distrikta Brčko. Vlada Federacije se definiše tako da uključuje centralnu vladu, kantonalne vlade, opštinske vlasti, vanbudžetske fondove i direkciju za ceste. Vlada RS se definiše tako da uključuje centralnu vladu, opštinske vlasti, vanbudžetske fondove i JP „Putevi RS“. Vanbudžetski fondovi uključuju, ali nisu ograničeni na, penzione fondove, zdravstvene fondove, fondove za zapošljavanje, i fond za dječiju zaštitu u dva Entiteta. Svaki novi budžetski ili vanbudžetski fond koji se uspostavi za vrijeme trajanja programa, će takođe biti uključen u definiciju generalne vlade u skladu sa definicijama iz MMF-ovog Priručnika o statistici vladinih finansija iz 2001. Vlasti Bosne i Hercegovine će obavjestiti osoblje MMF-a o uspostavljanju novih fondova.
- **Bankarski sistem sastoji se** od Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBH) i komercijalnih banaka u oba Entiteta i u Distriktu Brčko.

- **Neto kredit od strane bankarskog sistema generalnoj vladi** (neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade) se definiše kao sva potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade (npr. zajmovi, hartije od vrijednosti, mjenice, i druga potraživanja kako u konvertibilnim markama tako i u stranim valutama) umanjena za potraživanja generalne vlade od bankarskog sistema (depoziti, zajmovi i druga potraživanja, uključujući depozite na eskrow-u računima entiteta), kako je definisano u Tabeli 3.¹ Za svrhe programa, one komponente potraživanja koje su denominirane u stranim valutama će se promijeniti u konvertibilne marke po tekućem deviznom kursu.

Primjena kriterija izvršenja

- Vrijednost neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti praćena sa računa bankarskog sistema, koje sastavlja CBBH, i dopunjena informacijama koje pružaju Ministarstva finansija oba Entiteta i Institucija BiH. Tabela 3 daje prikaz neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade zaključno sa krajem decembra/prosinca 2009.
- Gornje granice kumulativne promjene u neto potraživanjima bankarskog sistema od generalne vlade će biti definirane, za svaki testni datum, kao kumulativna promjena u odnosu na nivo na dan 31. decembra/prosinca prethodne godine.
- Gornje granice kumulativne promjene u neto potraživanjima bankarskog sistema od generalne vlade će biti definirane kao tri pod-limita, koja zajedno sa neto potraživanjima bankarskog sistema od Brčko Distrikta², daju zbir gornje granice za generalnu vladu. Ti pod-limiti će se odnositi na kumulativnu promjenu u neto potraživanjima bankarskog sistema od Institucija BiH, i vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Za svrhe praćenja programa, pridržavanje gornje granice neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će zahtijevati da se svaki od ta tri pod-limita poštuju nezavisno.

¹ Iz definicije potraživanja generalne vlade od centralne banke biće isključeni vladini depoziti kod CBBH koji prate svako buduće povlačenje SDR-ova po Stand-by aranžmanu a koji se koriste za povećanje deviznih rezervi centralne banke.

² Neto potraživanja bankarskog sistema od Brčko Distrikta se ne prati posebno jer je iznos istog mali.

Korektivni faktori za kriterije izvršenja

- Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani naviše (naniže)³ za ukupan iznos deficita (suficita) u planiranim doznakama kredita za budžetsku podršku i grantova. Doznake po osnovu programa podrške budžetima se definišu kao vanjske doznake zvaničnih kreditora (npr. Svjetska banka, MMF, Europska komisija) koje se koriste za finansiranje budžetskih deficita generalne vlade.
- Ciljevi za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani naviše (naniže)⁴ za puni iznos za koji je razlika između obračunatog i plaćenog aritmetički manja (veća) od ciljeva postavljenih u fiskalnom programu. Razlika između obračunatog i plaćenog se definiše kao obračunate ali neplaćene nabavke roba i usluga, plata, penzija, socijalnih davanja i investicija a kojima nije istekao rok dospjeća (kako je definisano dole u tekstu). Korekcija naviše je ograničena na 10 procenata od apsolutne vrijednosti ciljane razlike između obračunatog i plaćenog.

BiH Generalna vlada promjena u iznosu razlike između obračunatog i plaćenog, 2009 (u milionima KM)	
	2009 dec
Promjena u iznosu razlike između obračunatog i plaćenog ((1)-(2)-(3))	180
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	113
Vlada RS	67
Brčko District	0
(1) Promjena u iznosu neizmirenih obaveza i razlike između obračunatog i plaćenog	180
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	113
Vlada RS	67
Brčko District	0
(2) Neizmirene obaveze po osnovu vanjskog duga	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	0
Vlada RS	0
Brčko District	0
(3) Neizmirene obaveze po osnovu unutrašnjeg duga	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH	0
Vlada RS	0
Brčko District	0

Izvori: Ministarstva finansija, MMF i procjene osoblja

B. Rad Centralne banke Bosne i Hercegovine

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci i sa programom, CBBH je dužna osigurati da vrijednost njene domaće pasive ne premaši KM protiv-vrijednost njenih neto deviznih rezervi. Štoviše, CBBH će isplaćivati dividendu samo u slučaju da njen početni kapital i generalne rezerve premaše 5 procenata od ukupnog iznosa monetarne pasive CBBH.

³ U slučaju i pozitivnih i negativnih ciljeva za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade, naviše znači postavljanje cilja na aritmetički veći broj, a naniže znači postavljanje cilja na aritmetički manji broj.

⁴ U slučaju i pozitivnih i negativnih ciljeva za neto potraživanje bankarskog sistema od generalne vlade, naviše znači postavljanje cilja na aritmetički veći broj, a naniže znači postavljanje cilja na aritmetički manji broj.

Definicije

- **Neto devizne rezerve CBBH** se definišu kao vrijednost aktive u stranim sredstvima umanjena za vrijednost pasive u stranim sredstvima, uključujući kratkoročnu pasivu denominiranu u konvertibilnim valutama ili konvertibilnim markama.
- **Aktiva u stranim sredstvima** se definiše tako da uključuje: (i) svo zlato i druge plemenite metale i drago kamenje koji se drže od ili za račun CBBH; (ii) sve novčanice i kovani novac u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti koje se drže od ili za račun CBBH; (iii) konvertibilne devizne obveznice; (iv) kreditna salda u konvertibilnim devizama— uključujući SDR-a—u knjigama stranih centralnih banaka ili drugih finansijskih institucija; (v) likvidne dužničke hartije od vrijednosti koje su izdale vlada i centralna banka zemlje u čijoj su valuti denominirane hartije od vrijednosti; i (vi) zvanično garantirane terminske i otkupne ugovore različitih vrsta koji obezbjeđuju buduće isplate u konvertibilnim devizama od strane nerezidenata. Isključuju se (i) aktiva denominirana u neknovertibilnim valutama; (ii) aktiva data u zalog, kao kolateral ili opterećena na drugi način; (iii) potraživanja od rezidenata; i (iv) devizna potraživanja koja proističu po osnovu derivata u stranim valutama vis-a-vis domaće valute.
- **Pasiva u stranim sredstvima** se definiše tako da uključuje: (i) salda u stranoj valuti i konvertibilnim markama u knjigama CBBH koja se duguju nerezidentima, uključujući strane centralne banke i međunarodne finansijske institucije; (ii) kreditna salda koja se duguju stranim centralnim bankama, vladama, međunarodnim organizacijama i stranim finansijskim institucijama; (iii) različite vrste terminskih i otkupnih ugovora koji obezbjeđuju buduće devizne isplate nerezidentima od strane CBBH; i (iv) bilo koje druge obaveze prema nerezidentima.
- **Monetarna pasiva** se definiše kao zbir (a) valute u opticaju, (b) potražnih salda rezidentnih banaka pri CBBH, i (c) potražnih salda drugih rezidenata pri CBBH.
- **Kapital i rezerve** se definišu kao (a) početni kapital i rezerve CBBH, (b) akumulirana dobit CBBH od početka njenog poslovanja 11. avgusta/kolovoza 1997. (generalne rezerve), (c) kapital u dionicama, (d) ostale rezerve.
- **Slobodne rezerve CBBH** se definišu kao rezerve u devizama koje se ne koriste kao finansijsko pokriće valute. One se stoga sastoje od zalihe neto deviznih rezervi CBBH umanjene za zalihi monetarne pasive CBBH.
- Devizne rezerve biće izražene u konvertibilnim markama po kursu na dan 30. aprila/travnja 2009. godine, objavljenim u MMF-ovoj *Međunarodnoj finansijskoj statistici [International Financial Statistics]*. Promjene u vrednovanju će se prema tome

pratiti preko računa CBBH, a CBBH⁵ će informacije o neto stranoj aktivni dostavljati mjesečno.

C. Gornja granica neizmirenih vanjskih obaveza

Definicije

- **Neizmirene vanjske obaveze** se definišu kao neizmirene obaveze po osnovu servisiranja duga nastale u odnosu na obaveze po osnovu duga koje neposredno snose ili za koje garantuju Institucije BiH, vlade Republike Srpske i Federacije ili CBBH, osim duga koji je predmet reprogramiranju ili restrukturiranja.
- **Obaveze duga** se definišu kao sve tekuće obaveze nastale po ugovornim sporazumima putem pružanja vrijednosti u obliku sredstava (uključujući sredstva u valuti) ili usluga, a koje zahtijevaju da Institucije BiH, vlade Republike Srpske i Federacije ili CBBH izvrše jednu ili više isplata u obliku sredstava (uključujući valutu), u nekom momentu (ili više puta) u budućnosti radi isplate glavnice i/ili kamate nastalih po ugovoru. Zapravo, svi instrumenti koji dijele karakteristike duga na način koji je gore opisan (uključujući zajmove, kredite dobavljača i zakupe) će biti uključeni u definiciju i biće predmetom postavljanja gornje granice.

Primjena kriterija izvršenja

- Gornja granica promjene u neizmirenim vanjskim obavezama primjenjuje se na promjenu stanja dospjelih plaćanja po srednjoročnim i dugoročnim dugovanjima ugovorenih ili garantovanih od strane Institucija BiH, vlada Republike Srpske i Federacije ili CBBH. Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano.
- Granica promjene u neizmirenim vanjskim obavezama također se primjenjuje na promjenu stanja dospjelih plaćanja na kratkoročni dug u konvertibilnim valutama sa originalnim dospeljem do, i uključujući, jedne godine.
- Program zabranjuje akumulaciju novih vanjskih neizmirenih obaveza.

⁵ Krajem aprila/travnja 2009. godine jedna jedinica SDR iznosila je 1,1283 eura, ili 1,4978 dolara SAD.

D. Gornja granica dospelih neizmirenih domaćih obaveza po osnovu rashoda

Definicija

Kriterij izvršenja uspostavljen za ukupni iznos domaćih neizmirenih obaveza predviđa nultu gornju granicu za povećanje ukupnog iznosa neizmirenih obaveza u odnosu na ukupni iznos istih na dan 31. decembra/prosinca prethodne godine. Ukupni iznos neizmirenih obaveza se definiše kao zbir obaveza po osnovu plaćanja (potražna salda) kojima je isteklo dospelje plaćanja predviđeno ugovorom ili kojima je istekao zakonski period plaćanja za svaku stavku rashoda, a nisu sporna. One se mogu stvoriti na bilo kojoj stavki rashoda, uključujući transfere pojedincima, servisiranje duga, plaće, penzije, plaćanja za energiju, i robu i usluge. Dospjele obaveze po osnovu plaćanja za transfere između različitih nivoa vlasti (npr. između centralni vlada Entiteta, i lokalnih vlasti, i vanbudžetskih fondova nisu uključene u ukupni iznos neizmirenih obaveza.

Primjena kriterija izvršenja

Nulta gornja granica za povećanje ukupnog iznosa neizmirenih obaveza primjenjuje se na Institucija BiH, vlade Federacije i Republike Srpske. Ovaj kriterij se primjenjuje kontinuirano. Dakle, ako ijedna od ove tri vlade bilo kada prekorači nultu gornju granicu za promjenu u ukupnom iznosu svojih neizmirenih obaveza u odnosu na ukupni iznos neizmirenih obaveza te vlade na dan 31. decembra/prosinca prethodne godine, onda ovaj kriterij izvršenja nije ispoštovan.

E. Ugovaranje ili garantiranje novog nekoncesionog kratkoročnog vanjskog duga

Vlade će se konsultirati sa MMF-om prije nego što ugovore ili garantiraju bilo koji novi vanjski dug.

Definicije

- **Termin "dug"** se definiše tako da uključuje sve tekuće obaveze prema nerezidentima koje su stvorene u okviru ugovornog aranžmana kroz pružanje vrijednosti u obliku sredstava (uključujući valutu) ili usluga, i koje zahtijevaju da Institucije BiH, vlade Republike Srpske i Federacije ili CBBH izvrše jednu ili više isplata u obliku sredstava (uključujući valutu), u nekom trenutku (ili više puta) u budućnosti radi isplate glavnice i/ili kamate stvorene u sklopu ugovora (Br.9 Smjernica za kriterije izvršenja koji se odnose na vanjski dug, Odluka br. 6230-(79/140), 3.avgust/kolovoz 1979, kako je izmjenjeno Odlukom br. 11096-(95/100), 25.oktobar/listopad 1995, 12274-(00/85), 24.avgust/kolovoz 2000. i 14416-(09/91) 31.avgust/kolovoz 2009. koja je stupila na snagu 1.decembra/prosinca 2009.). Zapravo, svi instrumenti koji dijele karakteristike

duga na način koji je gore opisan (uključujući zajmove, kredite dobavljača i zakupe) će biti uključeni u definiciju.

- **Novi nekoncesioni vanjski dug** se definiše tako da uključuje sav dug (kao što je definiran gore) koji je ugovoren ili garantiran od strane Institucija BiH, vlada Republike Srpske i Federacije ili CBBH tokom programskog perioda a koji nije ugovoren ili garantovan pod koncesionim uslovima.
- **Koncesioni zajmovi** se definišu kao zajmovi sa elementom granta od barem 35 procenata vrijednosti zajma, uz korištenje diskontnih stopa za pojedinačnu valutu zasnovanih na komercijalnim kamatnim stopama koje objavljuje OECD (CIRRS). Za kratkoročne zajmove koristiće se prosječne CIRR-e prethodnog šestomjesečnog perioda (plus marža od 0,75 procenata).
- **Kratkoročni vanjski dug** se definiše kao dug koji je ugovorengarantovan s originalnim dospeljem do, i uključujući, jedne godine.

Primjena kriterija izvršenja:

Gornja granica za ugovaranje kratkoročnog vanjskog nekoncesionog duga primjenjuje se na obaveze Institucija BiH, vlade Federacije i Republike Srpske i CBBH. Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano.

F. Gornja granica za povećanje u ukupnom iznosu neizmirenih obaveza Institucija BiH, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu garancija za dugove privatnih i javnih preduzeća prema domaćim bankama plus u iznosu duga preduzeća kod domaćih banaka koji su preuzele ove vlade

Vlasti će se konsultirati sa MMF-om prije izdavanja garancija domaćim bankama za otplatu kredita privatnih i javnih preduzeća kao i prije preuzimanja dugovanja preduzeća kod domaćih banaka.

Definicija

Povećanje u ukupnom u ukupnom iznosu neizmirenih obaveza Institucija BiH, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine po osnovu garancija za dugove privatnih i javnih preduzeća prema domaćim bankama plus u iznosu duga preduzeća kod domaćih banaka koji su preuzele ove vlade će biti limitirano na period trajanja programa.

Primjena kriterija izvršenja

Ovaj kriterij će se primjenjivati kontinuirano. Gornja granica za povećanje u ukupnom iznosu neizmirenih obaveza po osnovu gorenavedenih garancija Institucija BiH, Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine plus u iznosu duga preduzeća kod domaćih banaka koji su preuzele ove vlade će se primjenjivati u odnosu na ukupni iznos ovih obaveza i preuzetog duga na dan 31.decembra/prosinca prethodne godine.

II. IZVJEŠTAVANJE O PODACIMA

Vlasti Bosne i Hercegovine će izvještavati Fond o sljedećim podacima u vremenskim okvirima koji su navedeni dalje u tekstu. Vlasti će također pružiti, ne kasnije od prve sedmice svakog mjeseca, kratki pregled ključnih makroekonomskih odluka o politikama koje su donijete tokom prethodnog mjeseca; kratki pregled regulatornih izmjena u oblastima bankarskog i finansijskog sektora, izvijestiti o bilo kakvim revizijama mjesečnih i godišnjih fiskalnih izvještaja kao i bilo kojim amandmanima na entitetski i državni budžet i budžete lokalnih vlasti u roku od jedne sedmice po njihovom prihvatanju.

Bilo koje revizije prošlih podataka o kojima je Fond prethodno bio izvješten će se odmah dostaviti Fondu, zajedno sa detaljnim objašnjenjima. Podaci će biti dostavljeni u elektronskoj formi.

Sve vrijednosti koje podliježu kriterijima izvršenja ili pak indikativnim ciljevima će se navoditi u milionima konvertibilnih maraka tamo gdje je odgovarajući cilj u konvertibilnim markama, ili u milionima eura tamo gdje je cilj u eurima.

Vlasti Bosne i Hercegovine će pravovremeno dostaviti Fondu sve druge dodatne informacije koje Fond zatraži u vezi sa praćenjem izvršenja u okviru programa.

Tabela 1. Bosna i Hercegovina: Kriteriji izvršenja prema Stand-By Aranzmanu 2009-12, 2010
(u milionima KM)

	Kumulativni tok od 31.12.2009. godine							
	2010. godina							
	Mart			Juni			Septembar	Decembar
	Program	Korigovani Program ²	Ostvarenje	Program	Korigovani Program ²	Ostvarenje	Program	Program
Gornja granica za akumulirani iznos neto kredita bankarskog sektora za: ^{1,2}								
generalnu vladu	333	292	104	580	604	175	751	631
od cega:								
Institucije BiH	20	20	3	-11	-11	-71	112	121
Vladu RS	251	237	127	429	480	243	499	521
Vladu Federacije BiH	61	34	-23	164	137	19	159	-8
Gornja granica za rast ukupnog iznosa garancija od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS za preuzimanje dugovanja privatnih i javnih preduzeca prema domacim bankama plus iznos duga preduzeca prema domacim bankama koje su preuzele ove vlade ³	0		0	0		0	100	100
Gornja granica za akumulirani iznos nezimirenih obaveza po osnovu servisa vanjskog duga od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS i CBBH ³	0		0	0		0	0	0
Gornja granica za ugovaranje novog kratkorocnog nekoncesionog vanjskog duga od strane vlada Institucija BiH, Federacije i RS i CBBH ³	0		0	0		0	0	0
Gornja granica za akumulirani iznos unutrašnjih neizmirenih obaveza ³ :								
Institucije BiH	0		0	0		0	0	0
Vlade Republike Srpske	0		15	0		-1	0	0
Vlade Federacije BiH	0		-6 ⁴	0		-17 ⁴	0	0

¹ Jednako zbiru tri navedena pod-limita plus neto iznos kredita bankarskog sektora za Brcko Distrik koji se ne prati pojedinačno obzirom na mali iznos istog.

² Ciljevi za neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade će biti korigovani navise (nanize) za puni iznos manjka (viska) u planiranim doznakama kredita za budžetsku podršku i grantova; također, oni će biti korigovani navise (nanize) za iznos za koji je promjena u razlici između obracunske i gotovinske osnove aritmetički niza (visa) u odnosu na ciljeve u fiskalnom programu. Korekcija navise je limitirana na 10 procenata apsolutne vrijednosti odnosno promjene u cilju za razliku između obracunske i gotovinske osnove (vidi TMR, definicije I izvještavanje u okviru ekonomskog programa 2009-12).

³ Kontinuirano.

⁴ Bazirano na preliminarnim podacima za nize niveoe vlasti u FBiH (kantone, opštine i kantonalne vanbudžetske fondove).

Tabela 2. Bosna i Hercegovina: Strukturalne mjere u okviru Stand-By aranžmana, 2010

Testni datum	Mjere	Cilj	Status	Tip
Kontinuirano				
kontinuirano	Kontinuirano provođenje aranžmana valutnog odbora u skladu sa zakonom	Sidro za makroekonomsku politiku. Doprinosi ekonomskoj i političkoj stabilnosti.	Ispunjeno	Strukturalna odrednica
kontinuirano	Objavlivanje na web stranici Institucija BiH kvartalnih konsolidiranih računa generalne vlade u roku od 5 sedmica	Povećava fiskalnu transparentnost i vlasništvo nad programom.	Ispunjeno (za mart i juni)	Strukturalna odrednica
kontinuirano	Provođenje revizije prava civilnih i boračkih korisnika; objavlivanje rezultata revizije (kvartalno u roku od 4 sedmice nakon kraja svakog kvartala), uključujući i očekivane uštede od diskvalifikacije korisnika (FBiH, RS)	Smanjuje tekuće rashode kroz bolje ciljanje transfera.	RS (Ispunjeno za mart i juni uz kašnjenje objavljivanja); FBiH (nije ispunjeno)	Strukturalna odrednica
kontinuirano	Neće se uvoditi nikakva nova povoljnija ili specijalna prava na penzionisanje prije reforme penzionog sistema (Federacija).	Ograniciti troškove centralne vlade za finansiranje penzionog sistema.		Strukturalna odrednica (Novo)
Drugi i treci pregled				
kraj marta 2010	Usvajanje na Parlamentu Zakona o platama u skladu sa ciljevima fiskalne politike za 2010 (FBiH)	Harmonizacija politika plata i naknada na svim nivoima vlasti u cilju limitiranja izdvajanja za plate i naknade u javnom sektoru.	Ispunjeno sa zakašnjenjem u julu	Strukturalna odrednica
kraj marta 2010	Reforma beneficiranih penzija od strane entitetskih vlada (FBiH, RS)	Koraci usmjereni na limitiranje troškova centralne vlade za finansiranje penzionog sistema.	RS (ispunjeno); FBiH (nije ispunjeno)	Strukturalna odrednica
kraj marta 2010	Pripremiti strategiju reforme penzija od strane entitetskih vlada (FBiH, RS)		RS (ispunjeno); FBiH (ispunjeno sa zakašnjenjem u junu)	Strukturalna odrednica
	Usvajanje na Parlamentu FBiH rebalansa budžeta za 2010. u skladu sa preuzetim obavezama iz stava 10. ovog Pismu namjere (FBiH).	Odrzava mjere za limitiranje izdvajanja za plate i naknade te transfera, osigurava cjelovito finansiranje finansijskih obaveza centralne vlade u pogledu transfera za tekucu godinu.	Ispunjeno	Prethodna mjera
	Usvajanje na Vladi odluke o mjerama kojim ce se unaprijediti proces revizije u skladu sa obavezama iz stava 10. ovog Pisma namjere (FBiH).	Smanjuje tekucih rashoda kroz bolje ciljanje transfera.	Ispunjeno	Prethodna mjera
	Usvajanje na Vladi odluke o uslovljavanju transfera kantonima rebalansom njihovih budžeta kako bi smanjili tekuće rashode (FBiH).	Smanjuje tekuće potrosnje na kantonima.	Ispunjeno	Prethodna mjera
Četvrti pregled				
kraj decembra 2010	Usvajanje od strane vlade Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju u skladu sa Strategijom reforme penzionog sistema (RS)	Korak usmjeren na limitiranje troškova centralne vlade za finansiranje penzionog sistema.		Strukturalna odrednica
kraj decembra 2010	Uspostaviti radnu grupu unutar Fiskalnog vijeća koja će do 31.12.2010. predložiti preporuke, smjernice i dinamiku primjene međunarodnih računovodstvenih standarda za javni sektor i drugih međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, uključujući i harmonizovani obrazac za fiskalno izvještavanje, na svim nivoima vlasti u BiH.	Unaprijediti budžetsko planiranje u srednjoročnom periodu, uvećati fiskalnu transparentnost i vlasništvo nad programom.		Strukturalna odrednica

Tabela 3. Bosna i Hercegovina: Neto potraživanja bankarskog sistema od generalne vlade, zaključno sa 31. septembrom/rujnom 2009

(u milionima KM)

	Stock
Ukupna neto potraživanja od generalne vlade ((1) + (2))	-2,025
(1) Potraživanja Centralne banke od generalne vlade (neto)	-398
Potraživanja	0
Institucije BiH	0
Vlada FBiH ¹	0
Vlada RS ²	0
Distrikt Brcko	0
Depoziti	398
KM depoziti u bilansu stanja ³	50
Institucije BiH ⁴	48
Vlada FBiH ¹	2
Vlada RS ²	0
Distrikt Brcko	0
Depoziti u konvertibilnoj stranoj valuti - vanbilansna evidencija	347
Institucije BiH ⁵	347
Vlada FBiH	0
Distrikt Brcko	0
(2) Potraživanja komercijalnih banaka od generalne vlade (neto)	-1,627
Potraživanja	350
Institucije BiH	1
Vlada FBiH ¹	40
Vlada RS ²	303
Distrikt Brcko	6
Depoziti	1,977
Institucije BiH	46
Vlada FBiH ¹	963
Vlada RS ^{2,6}	890
Distrikt Brcko	78

Izvor: CBBH.

¹ Obuhvata centralnu vladu FBiH, kantone, opštine, direkciju za ceste i vanbudzetske fondove.² Obuhvata centralnu vladu RS, opštine, JP "Putevi RS", i vanbudzetske fondove.³ Isključuje račune iz bilansa stanja CBBH koji se u ime Institucija BiH i vlada entiteta koriste za čuvanje primitaka od prodaje i generalnih i posebnih alokacija SDR-ova.⁴ Depoziti Institucija BiH, kako izvjestava CBBH, su korigovani tako da isključe depozite Uprave za indirektno oporezivanje (KM 33.65 miliona na kraju septembra/rujna, 2009).⁵ Isključuje račun na vanbilansnoj evidenciji CBBH koji se u ime vlada entiteta koristi kao prolazni račun za servis vanjskog duga; i van-bilansni račun kod CBBH koji se u ime Institucija BiH i vlada entiteta koristi za čuvanje sredstava od sukcesije po osnovu raspodjele prava, obaveza, aktive i pasive republika bivše SFRJ između zemalja nasljednica.⁶ Depoziti vlade RS su korigovani tako da isključe depozite investicionih fondova kojima upravlja Investiciono-razvojna banka RS. Iako Investiciono-razvojna banka RS nije uključena u definiciju generalne vlade, neke banke izvještavaju o depozitima ovih investicionih fondova kao depozitima vlade.

Na kraju septembra/rujna 2009., iznos isključenih depozita iznosi KM 33.78 miliona

Tabela 4. Bosna i Hercegovina: Obaveze po osnovu izvještavanja o podacima u okviru SBA za 2009.

Podaci	Učestalost	Frekvencnost izvještavanja	Rokovi za dostavljanje podataka
I Dnevno izvještavanje o podacima	Dnevno	Sedmicno	Najkasnije 14 radnih dana po isteku svake sedmice, osim ako nije drugacije naznaceno.
1 Bruto devizne rezerve			
2 Kupovina i prodaja deviza CBBH			
II Mjesečno izvještavanje o podacima	Mjesečno	Mjesečno	Najkasnije 4 sedmice po isteku svakog mjeseca, osim ako nije drugacije naznaceno.
Finansijski sektor			
1 Bilans stanja CBBH			
2 Pregled komercijalnih banaka i monetarni pregled			
3 Ponderirane prosječne kamatne stope po bankama i po vrsti zajma			
4 Krediti od strane bankarskog sektora generalnoj vladi (po nivou vlasti)			
5 Depoziti vlade u bankarskom sektoru			
Vladin sektor			
6 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za centralne vlade (Institucije BiH, i vlada Entiteta). Rashodi će uključivati rashode koji se finansiraju iz depozita na eskrou računima.			
7 Prihodi UIO			
8 Izvještaj o prilivima na eskrou račune i odlivima sa njih (FBIH, RS)			
9 Transferi entitetskim razvojnim bankama iz centralnih vlada Entiteta			
Servisiranje duga			
10 Novi vanjski zajmovi koje su vlade ugovorile ili garantirale			
II Mjesečno izvještavanje o podacima	Kvartalno	Kvartalno	Najkasnije 5 sedmice po isteku svakog kvartala, osim ako nije drugacije naznaceno.
Finansijski sektor			
1 Bankarska supervizija: pokazatelji finansijske stabilnosti			
2 Bankarska supervizija: bilans stanja komercijalnih banaka (po bankama), bilans uspjeha komercijalnih banaka i prudencijalni podaci o kvalitetu kredita, likvidnosti i izloženosti. ¹			
3 Neto izloženost stranih bankarskih grupacija u BiH koje učestvuju u Europskoj inicijativi za koordinaciju banaka za BiH. ²			
Vladin sektor			
4 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za opštine (u oba entiteta), i kantone (u Federaciji) te Distrikt Brcko.			
5 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za Direkciju za ceste i JP „Putevi RS“.			
6 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju za vanbudžetske fondove (penzione fondove, zdravstvene fondove, fondove za zapošljavanje i (u RS) fond za dječiju zaštitu).			
7 Podaci o prihodima, rashodima i finansiranju konsolidovano za BiH, konsolidovano za FBIH, konsolidovano za RS.			
8 Ukupni iznos neizmirenih obaveza na kraju perioda te razlika stanja gotovinska/obracunska osonova za vrijeme referentnog perioda, po kreditoru i vrsti rashoda (plate, socijalna davanja, penzije, materijalni troškovi, itd.)			
9 Finansijski izvještaji za Investiciono-razvojnu banku RS.			
10 Broj demobilisanih boraca koji primaju naknadu za nezaposlenost (po kantonima), te isplaceni iznosi.			
Servisiranje duga			
11 Projekcije servisiranja vanjskog duga za tekuću godinu; ukupno, po kreditoru, po nivou vlasti, i u originalnoj valuti			
12 Pregled novih vladinih garancija za strane i domace kredite koje su ugovorila javna i privatna preduzeca.			
13 Pregled novih vladinih stranih kredita i stepen koncesionalnosti (element granta); ukupno, po kreditoru, po namjeni (projekt/podrska budzetu), originalnoj valuti i otplatnom periodu			
14 Servisiranje vanjskog duga (kamata, amortizacija), po nivou vlasti			
15 Pregled povlacenja postojećih stranih kredita, po kreditoru, po nivou vlasti, po namjeni (projekt/podrska budzetu) i originalnoj valuti			
16 Ukupni iznos vanjskog duga za javni sektor; privatni nebankarski sektor i bankarski sektor.			
17 Ukupni iznos neotplaćenog unutrašnjeg duga (po nivou vlasti, vrsti obaveze te nosicu duga (bankarski i nebankarski sektor)); projektovane otplate kamate i amortizacije po osnovu unutrašnjeg duga (po nivou vlasti, vrsti obaveze i nosicu duga).			

¹ Najkasnije 6 sedmica nakon isteka kvartala.² Po zahtjevu, unutar 8 sedmica.